

Sygn. akt I1 Ca 62/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku Sekcja Odwoławcza I Wydziału Cywilnego

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Nazdrowicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Halina Baszewska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z wniosku J. P. (1)

z udziałem J. P. (2)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim

z dnia 17 grudnia 2021r., sygn. akt I Ns 134/20

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 5 (piątym) w ten sposób, że zasądzić od uczestniczki postępowania J. P. (2) na rzecz wnioskodawcy J. P. (1) tytułem wzajemnego rozliczenia wydatków na majątek wspólny po ustaniu wspólności majątkowej dalszą kwotę 33 946,07 zł (trzydzieści trzy tysiące dziewięćset czterdzieści sześć złotych siedem groszy), tj. łącznie kwotę 51 953,25 zł (pięćdziesiąt jeden tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt trzy złotych dwadzieścia pięć groszy)

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty:

- od kwoty 9 203,92 zł od dnia 1 sierpnia 2020 r.

- od kwoty 2 679,34 zł od dnia 20 listopada 2020 r.

- od kwoty 1 529,86 zł od dnia 2 marca 2021r.

- od kwoty 4 017,79 zł od dnia 15 listopada 2021r.

- od kwoty 576,27 zł od dnia 17 grudnia 2021r.

- od kwoty 33 946,07 zł od dnia 20 kwietnia 2022r. ;

II. oddalić apelację w pozostałej części;

III. oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestniczki postępowania o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Mariusz Nazdrowicz

Sygn. akt: I 1 Ca 62/22

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków J. P. (1) i E. P. w sposób wskazany w sentencji i orzekł, że ponoszą oni koszty postępowania zgodnie ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od tego orzeczenia (kwestionując je częściowo tj. w punktach 3,5 i 6) wniósł wnioskodawca zarzucając błędne ustalenie niektórych okoliczności faktycznych, naruszenie przepisów postępowania oraz obrazę prawa materialnego.

Wadliwości podstawy faktycznej rozstrzygnięcia skarżący dopatrywał się w błędnym ustaleniu, że uczestniczka poniosła wydatki (po ustaniu wspólności) na wspólną nieruchomość w wysokości 1 604,40 zł w sytuacji, gdy z czterech przekazów pocztowych wnioskodawca przyjął jedynie dwa (opiewające łącznie na kwotę 1 374,40zł) i prawidłowo ustalone wydatki powinny wyrażać się tą ostatnią kwotą. Do naruszenia prawa procesowego doprowadziło błędne zastosowanie przepisu art. 321 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc wskutek uznania przez Sąd I instancji, że nie było podstaw do zasądzenia odpowiednich kwot na rzecz skarżącego uwzględniając równe udziały w majątku wspólnym. W ocenie apelującego doszło także do obrazę przepisów prawnomaterialnych art.212 § 2 kc poprzez nieobjęcie orzeczeniem samochodu osobowego M. oraz art. 33 kro i 45 § 1 i 2 kro wskutek uznania, że ekwiwalent za rezygnację z kwatery stałej wchodzi w skład majątku wspólnego. Powołując się na powyższe apelujący wniósł o dokonanie stosownych korekt zaskarżonego postanowienia, a także o rozliczenie dalszych wydatków poniesionych na nieruchomość po ustaniu wspólności i zasądzenie z tego tytułu dodatkowo kwoty 22 508,97 zł z bliżej wskazanymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Ewentualnie domagał się uchylecia postanowienia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Uczestniczka postępowania wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jedynie w określonym zakresie zasługiwała na uwzględnienie, w pozostałej części jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Na czoło zarzutów apelacyjnych wysuwa się – gdyż rzutuje on na kwestię ustaleń faktycznych – zarzut naruszenia przepisu art. 321§ 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc . Był on jednak całkowicie chybiony.

W świetle przepisów art. 45 § 1 kro w zw. z art. 567 § 1 i 3 kpc oraz art. 618 kpc i 688 kpc o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny Sąd orzeka wyłącznie na wniosek, gdyż roszczenia te nie wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków. Zainteresowany domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, a Sąd – stosownie do art.321 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc – jest nimi związany (z utrwalonego orzecznictwa vide przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2012r. I CSK 323/11 nie publ. LEX nr 1164719 i dalsze wskazane w uzasadnieniu judykaty). Identyczne reguły obowiązują w przypadku orzekania w podziale majątku wspólnego na podstawie art. 207 kc w zw. z art. 1035 kc i art.46 kro oraz art. 686 kpc i art. 567 § 3 kpc o pożytkach ze składników stanowiących majątek wspólny małżonków i wydatkach oraz ciężarach związanych z rzeczą wspólną w okresie od ustania wspólności małżeńskiej do chwili podziału majątku, o których to żądaniach Sąd również orzeka wyłącznie na wniosek (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 1970 r. III CRN 527/69 opubl. OSNC 1970/164). Przy zgłaszaniu tego rodzaju żądań niezbędne jest w pierwszej kolejności wskazanie konkretnej kwoty, jakiej dochodzi były małżonek. W piśmie z 24 listopada 2021r. została ona jednoznacznie określona na 18 007,18

zł. Bez znaczenia są przy tym dla samego określenia wysokości żądania okoliczności czy motywy prowadzący do jej obliczenia. Nie została wskazana żadna inna kwota. Sformułowanie użyte w końcowej części wspomnianego pisma jest niewystarczające do uznania, że chodziło o kwotę wyższą, skoro nie została ona wyartykułowana. W żadnym wypadku nie jest bowiem rolą Sądu obliczanie wysokości zgłoszonego żądania w świetle sugestii stron, choćby nawet nie było to matematycznie skomplikowane. Zwłaszcza w sytuacji, gdy strona reprezentowana jest przez fachowego pełnomocnika wykluczone jest, by Sąd sam obliczał wysokość dochodzonej należności lub by podjął jakieś działania wyjaśniające. Słusznie zatem Sąd meriti przyjął, że wspomnianym żądaniem w świetle art. 321 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc był związany. A skoro w całości zasądził dochodzoną kwotę to automatycznie bezprzedmiotowy był zarzut błędnych ustaleń faktycznych poprzez zawyżenie wydatków poczynionych na wspólną nieruchomość przez uczestniczkę postępowania, skoro wszelkie wzajemne wydatki rozliczył w jednym punkcie (postulować należy, by dla przejrzystości rozstrzygnięcia następowało to w wyodrębnionych jednostkach redakcyjnych, co również ułatwia sytuację w razie podważenia w apelacji rozliczeń z tego tytułu).

Kompletnie chybiony okazał się zarzut pominięcia w orzeczeniu Sądu Rejonowego samochodu M. (...) nr rej. (...). Budzi on ponadto ogromne zdziwienie. Jego istota sprowadza się do kwestionowania nieobjęcia podziałem składnika majątkowego, który został po ustaniu wspólności ustawowej zbyty przez J. P. (1) na rzecz osoby trzeciej. Tymczasem od dawna w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że przedmiotem podziału pozostaje co do zasady stan czynny masy majątkowej w czasie orzekania. Sąd nie uwzględnia przy podziale majątku wspólnego składników majątku, które po ustaniu wspólności, a przed dniem podziału zostały zbyte, utracone, zniszczone lub zużyte przez oboje małżonków lub jednego z nich. Możliwe jest jedynie rachunkowe uwzględnienie ich wartości (z licznego orzecznictwa Sądu Najwyższego przykładowo postanowienia: z 10 lipca 2020r. II CSK 583/18 nie publ., LEX nr 3084221, z 26 czerwca 2013r. II CSK 583/12 nie publ., LEX nr 1375148, uzasadnienie postanowienia z 5 kwietnia 2019r. I CSK 140/18 nie publ., LEX nr 2642419). Inaczej mówiąc nie podlegają podziałowi składniki majątku wspólnego, które nie istnieją (zarówno w sensie fizycznym jak i prawnym). Nie można bowiem – co oczywiste – dzielić czymś, czego nie ma. Jedyne odstępstwo wynika z zastosowania przepisu art. 1036 kc w zw. z art. 46 kro. Jednakże w rozpatrywanej sprawie ten wyjątek nie miał zastosowania, gdyż uczestniczka postępowania zaakceptowała sprzedaż samochodu. Rozliczeniu podlegała więc – jak słusznie przyjął Sąd I instancji – jego cena (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r. II CSK 883/16 nie publ., LEX nr 2390705).

Ubocznie można w tym miejscu zauważyć, że wadliwą praktyką jest ustalanie w sentencji postanowienia o podziale składu majątku wspólnego składu tego majątku i to na dzień ustania wspólności, a nie na dzień orzekania, gdyż w myśl powyższych uwag podziałowi podlegają jedynie składniki istniejące w tej ostatniej dacie, a właśnie podział jest istotą tego rodzaju orzeczenia. W zupełności wystarczające jest więc sformułowanie: „dokonać podziału majątku wspólnego ..., w skład którego wchodzi: ... w ten sposób, że ...”

Pozbawiony słuszności okazał się także zarzut zaliczenia do majątku wspólnego ekwiwalentu za rezygnację z kwatery stałej.

Skarżący w jego uzasadnieniu nie przedstawił przekonujących argumentów powielając stanowisko prezentowane przed Sądem a quo. W tych warunkach wystarczy ograniczyć się do stwierdzenia, że Sąd odwoławczy w pełni podziela wywody prawne – odwołujące się do orzecznictwa Sądu Najwyższego – przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, które w całości aprobuje. Jedyne na marginesie można dodać,

że w przywołanym przez Sąd meriti postanowieniu z 16 kwietnia 2014 r. V CSK 268/3 nie publ., LEX nr 1480345 Sąd Najwyższy przesądził, że prawo do odprawy mieszkaniowej – tak, jak prawo do korzystania z kwatery stałej – stanowi składnik majątku wspólnego małżonków. Odpowiednikiem odprawy mieszkaniowej (wprowadzonej ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. 2004.1203) był przed wspomnianą nowelizacją ekwiwalent pieniężny przewidziany w art. 47 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej w wersji obowiązującej do 1 lipca 2004r. Trudno znaleźć jakies

racjonalne racje przemawiające za zapatrywaniem, że w skład majątku wspólnego małżonków wchodzi odprawa mieszkaniowa, ale już nie wspomniany ekwiwalent pieniężny w zamian za rezygnację z kwatery.

Środek odwoławczy należało jedynie uwzględnić w części dotyczącej dalszych wydatków poczynionych przez niego po ustaniu wspólności małżeńskiej (art. 207 kc w zw. z art. 1035 kc i art. 46 kro oraz 686 kpc). Zastosowanie znajdował tutaj przepis art. 383 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. Skarżący przedstawił niebudzące wątpliwości dowody – których wartość nie została zakwestionowana przez uczestniczkę – obrazujące dalszą spłatę przez niego kredytu obciążającego oboje małżonków w łącznej kwocie (kapitał + odsetki) 60 439,11 zł oraz wydatki związane z utrzymaniem nieruchomości (7 931,63 zł). Jednakże trzeba pamiętać, że tego rodzaju roszczenia mogą być skutecznie zgłoszone przed Sądem II instancji tylko wówczas, gdy powstały lub stały się wymagalne po zamknięciu rozprawy przed Sądem pierwszoinstancyjnym (ta chwila decyduje bowiem o czasowej dopuszczalności występowania z nimi w trakcie rozpoznawania sprawy przez Sąd I instancji).

W rozpatrywanym przypadku Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim zamknął rozprawę w dniu 2 grudnia 2021r., a spłata kredytu w kwocie 478,60 zł (366,68 kapitał + 111,92 odsetki) nastąpiła w dniu 1 grudnia 2021r. (k. 499). Nie istniały w tej sytuacji warunki do uwzględnienia tej kwoty i o tyle należało pomniejszyć całą należność, co w sumie daje kwotę 67 892,14 zł [(60 439,11 zł + 7 931,03 zł) – 478,60 zł]. Wnioskodawcy przysługiwał zwrot jej połowy, czyli 33 946,07 zł ze stosownymi odsetkami za opóźnienie (art. 481 § 1 kc). Doprowadziło to do zmiany (art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc) zaskarżonego postanowienia w punkcie 5 (piątym) i zasądzenia dalszej kwoty 33 946,07 zł , czyli łącznie 51 953,25 zł ze wskazanymi odsetkami. W pozostałej części apelacja podlegała oddaleniu (art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc).

Podstawą orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego był przepis art. 520 § 1 kpc W tzw. sprawach działowych (do których należą sprawy o podział majątku wspólnego) nie zachodzi bowiem co do zasady sprzeczność interesów między uczestnikami niezależnie

od tego, jaki postulują sposób podziału i jakie w tym względzie składają wnioski (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 października 2013 r. IV CZ 74/13 nie publ., LEX nr 1388478 i dalsze wskazane w uzasadnieniu judykaty). Uznanie przez Sąd w postępowaniu nieprocesowym, że wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania nie uzasadnia odstąpienia od reguły wyrażonej w art. 520 § 1 kpc powoduje oddalenie tego wniosku (postanowienia Sądu Najwyższego : z 16 września 2011 r. IV CZ 47/11 nie publ., LEX nr 1147786 i z 9 grudnia 1999r. III CKN 497/98 OSNC 2000/6/116).

SSO Mariusz Nazdrowicz